

Mgr. Terezie Vasilovčik Šustová,
autorka knihy **Jak se domluvit s kojencem a batoletem,**
www.znakovanismiminky.cz

Před dvěma lety se stal zázrak a nám se narodila krásná malá holčička a my jsme byli ti nejšťastnější rodiče na světě. Vzhledem ke své profesi, které jsem se věnovala před tím, než do naší rodiny přibyl ten malý balíček radosti, nebylo těžké se rozhodnout. Nebudu čekat až na první slovo svého dítěte! Chci si s Dorotkou popovídat dříve než jí bude rok nebo rok a půl. A cesta jak toho dosáhnout je vlastně velmi snadná.

veliký

TYGR

**Nechci
čekat**

až na **první slovo**
svého dítěte

Chci si **s ním popovídat** mnohem dřív!

Jako speciální pedagog - poradce rané péče v rodinách s dětmi se sluchovým nebo kombinovaným postižením i jako profesionální tlumočnicka znakového jazyka jsem si mnoho let praxí ověřovala fakt, že kojenci a batolata prostřednictvím pohybů rukou, celého těla i mimiky komunikují se svým okolím podstatně dříve než mluveným slovem.

První slova začne dítě artikulovat kolem dvanáctého měsíce věku. V té době ale obratně manipuluje rukama s předměty,

pohybuje se v prostoru, chodí s oporou kolem nábytku a pokouší se o první samostatné krůčky. Také ukazuje na věci a používá celou škálu dalších gest k tomu, aby se vyjádřilo. Ovládat složitý mechanismus mluvidel a začít tak používat ke komunikaci mluvenou řeč je pro dítě velmi náročné. Ovládnutí pohybů rukou a celého těla přichází mnohem dříve. A z tohoto základního principu vychází metoda komunikace s kojenci a batolaty přirozenými znaky a gesty, které také můžeme říkat znakování s miminky.

Jak jsme se do toho pustili...

Naše malička nebyla takové to klidné, veselé a příliš pozornosti nevyžadující miminko. S úsměvem na tváři dnes vzpomínám na to, jak k nám během jejich prvních pěti měsíců života každá návštěva přišla pouze jednou. Přes Dorotčin pláč jsme totiž s kamarády a známými neslyšeli ani vlastní slova, natož slova toho druhého. Manžel ráno odcházela do práce a já ho vyprovázela se řvoucím kojencem v náručí. Večer se manžel vracel z práce domů se slovy: "Zase je řev slyšet až do přízemí." Jen tak na okraj: bydlíme v šestém patře paneláku.

Všechny děti si vytvářejí gesta a pohybové znaky ke komunikaci zcela přirozeně a samy. Naše dcerka nebyla vyjímkou. Jejími prvními byly: POCHOVAT – ZVEDNOUT (natahovala ruce vzhůru) a JSEM UNAVENÁ (mnula si pěsti oči). V té době už Dorotku bolavé břicho netrápilo (bylo jí šest měsíců) a já i manžel jsme se mohli soustředit na to, abychom dceru opakovaním jejích gest ujistili v tom, že gesta a přirozené znaky mají v naší komunikaci pevné místo. Dorotka ukázala POCHOVAT, já jsem řekla například: "Ty chceš pochovat? Dobře, já tě zvednu a pochovám." Dorotka na naši pozitivní zpětnou vazbu reagovala prakticky okamžitě. Viděla a také slyšela, že jí rozumíme. Začala se prostřednictvím pohybu rukou, celého těla a také prostřednictvím mimiky obličej vyjadřovat s velkou radostí stále častěji.

O několik málo týdnů později jsem začala Dorotě nabízet vlastní nemluvené znaky, kterými jsem doprovázela svou řeč. Například když jsem nesla miminko do koupelny, musela jsem rozsvítit světlo v temné chodbě i v koupelně. Cvakla jsem vypínačem, ukázala jsem na rozsvícenou žárovku, řekla jsem "světlo", a také jsem znak SVĚTLO ukázala (prsty ruky se z tzv. špetky rozevrou, jako by se rozsvítilo světlo). Tato situace se opakovala mnohokrát denně. Do běžných denních situací jsem zařadila několik dalších znaků, které jsem stále s mluveným slovem opakovala (například KOUPAT SE, PTÁK, KOJIT). Netrvalo to ani tři týdny a při průchodu chodbou naše osmiměsíční dcerka zvedla hlavu ke světlu na chodbě a rukou naznačila SVĚTLO. Bylo to ohromné! Celý den jsme se pořád vracely k vypínači a pořád dokola jsme rozsvěcely a zhasínaly. SVĚTLO byl první znak, který jsme Dorotku s manželem sami naučili. Další znaky začaly do aktivního slovníku naší dcery přibývat velmi rychle (jejich výběr jsme přizpůsobili tomu, co aktuálně potřebovala, anebo co jí právě zajímalo) a za několik týdnů nabízené znaky opakovala okamžitě po té, co jsme jí je ukázali, a hned je také uměla ve správných souvislostech použít.

Jak to bylo dál...

Dorotka se na nás brzy na procházkách začala otáčet s otazníky v očích. Její oči se ptaly: "Co to je? Jak se to ukáže?"

Pít

INZERCE

eshopbaby.cz

nejlevnější kamenný obchod v Praze

- široký výběr kočárků ■ autosedačky ■
- hračky pro nejmenší ■ další dětské zboží ■

- odborné poradenství ■ příjemná obsluha ■
- dobré parkování ■ přímo na metru Chodov ■

Obchodní centrum Růže

Roztylská 2232 (vchod šikmo naproti poště)
148 00 Praha 4 - Chodov

Otevírací doba:

Po – Pá 9:00 – 19:00

So 10:00 – 18:00

Kontakt:

tel.: 739 298 988

info@eshopbaby.cz, www.eshopbaby.cz

hauck
FUN FOR KIDS

Fisher-Price

Inglesina

chicco

MAXI-COSI

Quinny

RepaRago

Měla prostředek, kterým se mohla sama vyjádřit, a tak když chtěla nebo když to potřebovala, dožadovala se dalších znaků. Když nad tím tak přemýšlím, vlastně se nám nestalo, že by se dcera vztekala jenom proto, že by byla frustrovaná nemožností sdělit své potřeby nebo přání. Když chtěla ve dvanácti měsících jíst rohlík, ukázala ROHLÍK. Když jsme si večer v posteli povídali o uplynulém dni, mohla sama začít o tom, co ji během dne upoutalo. Nemusela doufat, že si na zážitek vzpomenu já sama. Neměla důvod se rozčilovat, protože jsem zrovna chtěla mluvit o něčem jiném. Sama si mohla říct o to, o co chtěla. Ve věku jedenácti měsíců například seděla v noci v postýlce a ukazovala znak NAPÍT. Neplakala, prostě nám ukázala, že má žízeň. A protože se v té době obvykle kvůli pití v noci nebudila, poznali jsme, že je jí horko. Změřili jsme jí

teplotu a zjistili jsme, že má horečku. I takhle nám znakování s miminko pomohlo.

Kromě znaků, které jsme dceři s manželem sami nabízeli, si samozřejmě úplně přirozeně vytvářela další znaky sama. Ty jsme se pro změnu učili my od ní. Dva znaky spolu začala Dorotka spojovat, když jí bylo 14 měsíců. (V mluvené řeči používají dvouslovné věty obvykle děti až kolem druhého roku věku.) A spolu s rozšiřováním její znakové zásoby se rozšiřovalo i množství slov, které uměla vyslovit. Dodržovali jsme při znakování zásadu, že ke znaku patří vždy i mluvené slovo, a proto Dorota chápala znakování jako komplexní systém, ke kterému patří i řeč. A když začala na odpovídající úrovni ovládat svá mluvidla, přirozeně začala opouštět jednotlivé znaky a domlouvat se postupně pouze mluvenými slovy.

Dnes se dcera těší, že bude znaky učit miminko

Dnes je Dorotce dva a čtvrt roku. Její mluvená řeč je dobře srozumitelná, a proto znaky už používat nepotřebuje. Běžně v hovoru používá čtyřslovné i víceslovné věty. Znakujeme si spolu už jen tak pro zábavu. Dorotka se ale moc těší, že bude zanedlouho učit znaky miminko, které se nám narodí. Já se těším na to, že si spolu obě děti budou povídat dřív, než bude tomu mladšímu jeden rok. Když se Dorotky zeptáte, co bude učit miminko až se narodí, tak vám dnes řekne: "Chodit, protože miminko neumí chodit. A mluvit, protože miminko umí jenom plakat. A naučím ho ukazovat MOTÝL a ještě něco dalšího".

Znakování s miminko v otázkách a odpovědích

S naší dcerou Dorotou jsme od kojeneckého věku podporovali komunikaci nemluvenými znaky. Do doby, než dcera začala mluvit, uměla nám sdělit vše, co chtěla nebo potřebovala, prostřednictvím systému znakování s miminko. Ušetřili jsme si tak mnoho nedorozumění a vlastně i zbytečných slziček.

Proč právě znakování?

Do doby, než dítě začne ovládat svá mluvidla, je pro něj komunikace prostřednictvím posunků a gest přirozená. Základem rozvoje této komunikace je podpora mluvené řeči vizuálně motorickými znaky (přijímané zrakem, vytvářené pohybem). Znak je v tomto případě termín zahrnující pohyby rukou (gesta, posunky), pohyby celého těla i mimiku obličeje. Komunikaci s podporou nemluvených znaků tedy označujeme jako znakování.

Pro které děti je znakování vhodné?

Pro kterékoliv zdravé, slyšící děti, které ještě neumí vůbec nebo dobře mluvit (tedy kojenci a batolata).

Nebude dítě kvůli znakování líné mluvit?

Zdravé dítě nemůžete v učení se řeči nijak zastavit. Znakování ovlivňuje rozvoj řeči dítěte pozitivně. Velmi výstižné je přirovnání dětského znakování americkými psychology k lezení, které přirozeně předchází chůzi. Když dítě začne chodit, k lezení jako hlavnímu způsobu přemístování, se již nevrátí. Stejně tak je pro dítě efektivnější používat ke komunikaci mluvenou řeč, ale až ve chvíli, kdy je toho fyzicky schopné. Do té doby spolu s pokusy o artikulaci slov používá dítě ke komunikaci nemluvené znaky. Pokud s dítětem znakováte, neznamená to, že nem-

luvíte. Ba naopak. Mluvená slova podporujete znaky a dítě tak má příležitost mnoho slov slyšet dokonce častěji než neznakující vrstevníci, protože si o ně může znkem říct.

Více otázek a odpovědí najdete na www.promourodinu.eu

hotovo

